

הלכות שבת סימן שעד

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה וסותם הפתח]

ונה הלא נמצא שם להפנה⁽⁹⁾.

שאין דינו ככרמלית גמורה אומרים בו הואיל והותרה הותרה.
[וראה ביה"ל לעיל סי' שעב כ"א ר"ה אה, שמבואר מדבריו
שבשעת הדחק יש להקל שאין קרפף פחות מבית כאתיים אסור
את הטלטול, אף אם היה פרוץ לו קודם השבת].

ואם החצר נפרצה לקרפף שגודלו יותר מבית סאתיים, כתב
בחדושי אבן העזר (עירובין כה, ב) שאומרים ישבת שהותרה
הותרה, מאידך, בשו"ת אבני נזר (שם) כתב, שקרפף יותר מבית
סאתיים דינו ככרמלית גמורה, ולכלול עלמא אין אומרים הואיל
והותרה הותרה, וכן דעת הישועות יעקב (סי' שנח ס"ק א) שדינו
ככרמלית, והחצר שנפרצה אליו אסורה, וראה בתוספת שבת (סי'
שנח ס"ק לו) שהשיג על דברי האבן העזר.

[ביה"ל ד"ה לכרמלית]

דאפשר דאף על פי שיש שם חצר עליו⁽¹³⁾.

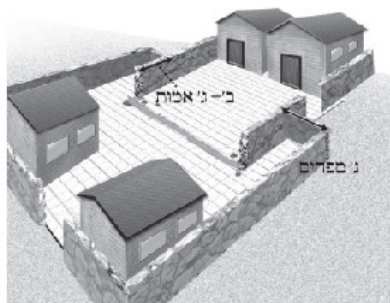
(13) והחזיר (אורח סי' סו ס"ק יח) נקט להקל בזה, וציון שהביה"ל
עצמו לעיל (סי' שמו ס"ג) העתיק את דברי תוס' להקל.

[משנ"ב ס"ק יז]

בשתיים ושלש אמות⁽¹⁴⁾, כזה⁽¹⁵⁾.

(14) בן הוא לשון רש"י (עירובין ט, ב ד"ה נכנסין), והפנוג (א"א סי'
שסה ס"ק ו) תמה, שלא מצאנו מקור לשיעור זה של שתיים
ושלוש אמות, וכתב, שאם כותלי הקטנה נכנסים ג' טפחים לתוך
הגדולה די בכך, וטעמו ביאר הביה"ל לעיל (סי' שסה ס"ג ד"ה
וכוונת), שאם יכנסו פחות מג' טפחים יחשב מדן לבד כאילו לא
נכנסו כלל לבנים הגדולה וכן כתב הרשב"א (עירובין שם
ובעבודת הקודש בית נחיתות שי"א סי' כ"ט) והריטב"א שם (ד"ה
ופרקין). מאידך, החזיר (אורח סי' כז ס"ק יב) הביא בשם
הגהות הבי"ה (עירובין ט, ב על דברי תוס' ד"ה כותל), שדי אם
כותלי הקטנה יכנסו רק משהו לחצר הגדולה, וכן סתם להלכה
(שם ס"ק ד).

(15) כזה ו

[משנ"ב ס"ק יח]

וקמי' קאלו לא היה מ'קלג קלל⁽¹⁶⁾.

(16) היינו, שהחצר הקטנה ניתנת על ידי נראה מבחוץ ושה
מבפנים.

המשך במילואים עמוד 26

(9) והחזיר (אורח סי' צח ס"ק ט) דחה ראיה זו, שמפולת אינה
עומדת להתפנות באיתה שבת, ולכך בעירובי לשבת אחת ונפלה
מפולת אסור, מה שאין כן בתקלקלה צורת הפתח בערב שבת
שהיא עומדת להיתקן באמצע שבת על ידי נכר וזכמו שכתב
הנשמות אדם (שם) שיותר לתקן על ידי נכר להציל מוטא של
רבים, בזה אפילו נתקלקלה לפני שבת מותר, אמנם, להלכה
הסכים החזיר עם דברי המשגיב, שאם נתקלקלה לפני שבת
אסור.

[משנ"ב ס"ק יז]

בין שפיר השמשות ביה מפה, הבר לכל השפחה⁽¹⁰⁾.

(10) בדין זה של ישבת הואיל והותרה הותרה, הובא בגמרא
(עירובין צג, ב) שנחלקו רב ושמואל, דעת רב שאין אומרים הואיל
והותרה הותרה, ומותר לטלטל בתוך החצר רק בתוך ר' אמות,
ושמואל סובר שאומרים הואיל והותרה הותרה, ומותר לטלטל עד
המחיצה, והשרע פסק כשמואל, וכמבואר בבאר הגולה (אות ה).
אכן, בתוס' שם (ד"ה לא) הקשו שבטו"א זו פסק אב"י כשמואל
לקיולא שלא כרב, ואילו במסכת שבת (כב, א) אמר אב"י, שכל
מקום שנחלקו רב ושמואל הלכה כחומרי רב, לבר מג' מקומות.
והירצו שפעמים שקולתו של שמואל מביאה לידי חומרא,
והומרתו של רב מביאה לידי קולא, והיינו שלשמואל שסובר
שאומרים הואיל והותרה הותרה, אימורים גם הואיל ונאסרה
נאסרה, מה שאין כן לרב שחולק על דין הואיל והותרה הותרה,
אין אימורים הואיל ונאסרה נאסרה. ובעיקר דין הואיל ונאסרה
נאסרה, ראה ביה"ל לעיל סי' שעא ס"ד ד"ה כל זמן, ובמה שכתבנו
(שם).

[משנ"ב ס"ק ט]

אבל וכו' לכרמלית אסורה⁽¹¹⁾ וכו', דשם לא נפרץ אלא לחצר שהוא
רשות היחיד קמחיה⁽¹²⁾.

(11) ומבוי שפתוח לכרמלית שהיה גודר בפתחו בצורת הפתח,
והתקלקל המשקוף בשבת ונפרץ לכרמלית בפירצה של עד עשר
אמות, כתב בשו"ת הר הכרמל (אורח סי' יח) שבשעת הדחק אפשר
לצרף את דעת מוקצת הפוסקים, שבשהמחיצות קיימות ופתוח
המבוי לכרמלית אומרים הואיל והותרה הותרה, ואף שלכתחילה
נזהרים להכשיר מבוי בצורת הפתח דוקא, כמו שכתב הדרכי משה
(סי' שסג אות יג) וברמ"א (שם סכ"ו), מ"מ כיון שמעיקר הדין די
בשני פסין משהו כשבצרו השני של המבוי יש צורת הפתח, לכך
בנפסק החבל או המשקוף העליון בצד אחד, יכול לסמוך על הקניב
של הצורת הפתח שבצדדים מדין ב' פסין נמועיל אף שלא כמך
על הפסין מערב שבת, ובדעת השר"ת רעק"א (מהד"ק סי' לה)
שבפסין אין צריך לסמוך מערב שבת.

(12) ואב החצר נפרצה לקרפף שגודלו פחות מבית סאתיים, כתב
בשו"ת אבני נזר (אורח סי' שא אותיות יט-כ) שלדעת הרי"ף אין
אומרים הואיל והותרה הותרה, מאידך, לדעת רש"י וסיעתו כיון

מילואים הלכות שבת סימן שעב המשך מעמוד הקודם

(102) ובאופן שיש חשש שעל ידי שעמוד בפניה יחמיעו מגובה עשרה טפחים על פני רוחב עשר אמות, כתב החזו"א (א"ח סי' צח ס"ק א) שאסור לעמוד בפניה, שהרי צריך לשמור שלא תפחת המחיצה, משום שחוששים שמא יבוא לטלטל לאחר שתפתח.

[משנ"ב ס"ק קמ]

אפילו בחל אסור וכו' (103).

(104) וליקח עץ ואבן מהמחיצות שסביבות העיר ביום חול, כתב החזו"א (א"ח סי' צח ס"ק ג) שלפי דברי הרא"ש אסור, אם לא שרעתו לסתור את כל המחיצה. וכתב שלמעשה אין אנו נוהגים בזה.

תכן בשבת ואחר כך מטלטל בשבת, חוששים שמא יבוא לטלטל גם בשבת הבאה, אבל בחול מותר לו ליקח מהתבן ואין חוששים שיתמעט ויבוא לטלטל בשבת הבאה, משום שבודאי יבדוק קודם שבת אם המחיצה כשרה.

(101) ולטעם זה כתב רש"י (עירובין עט, א, ד"ה כיון דאיכא, בפירוש השני) וכן הביא הב"י, שרק התבן שמעשרה טפחים ולמטה אסור, אבל מעשרה ולמעלה שאין בו צורך למחיצה, לא הקצתו למחיצה ומותר. והחזו"א (שם ס"ק א) הוסיף לחדש, שגם התבן עד שיעיר י אמות לרוחב המחיצה אינו מוקצה, מאחר שעד י אמות פתח הוא ולא פירצה.

[משנ"ב ס"ק קלט]

והתם לא תישנין לדלקא נחמט מעשה (102).

הלכות שבת סימן שעב המשך מעמוד רמג

מזוית לוויית, לבין אם הוא מונח באלכסון מאמצעו לאמצעו, אלא כל שהנכר עומד באלכסון אינו נחשב פתח, משום שאין דרך להלך כך. ומכל מקום הסתפק באופן שהגזירות בולטות זו כנגד זו כזה (105), והעמיד את הנסר באלכסון של ג' טפחים, שבוה כיון שאפשר לתקנו ולהעמידו ישר, יתכן שנחשב לפתח בר קיימא.

הלכות שבת סימן שער המשך מעמוד רמז

(עירובין פט, ב ד"ה ושמאל), שגם אם יש בליטה על גבי הגגות ואין המחיצות התחתונות ניכרות, מימ אם מחיצות הבית עורפות למעלה אפילו בפחות מעשרה, נחשב במחיצות הניכרות.

(20) והחזו"א (א"ח סי' קה ס"ק ב) הביא בשם הרשב"א, שאם בני הגג הגדול עשו מחיצה על הגג שלהם ובני הקטן לא עשו, מותר לבני הגג הגדול לטלטל גם בגג הקטן [וכדעת רב יוסף בעירובין פט, ב], וכן כתבו הריטב"א והמאירי שם. ודעת הבית מאיר (בס"ד) שלהלכה לא קיימא לן כדעה זו [וראה בשו"ת הלכות (ס"ח) מה שכתב בדעת המשגיב].

[משנ"ב ס"ק נג]

שכל גג הקטן היה כקנן נגד גג הגדול הסמוך לו (106).

(21) ואף אם הגגות אינם מחוברים ממש זה לזה, כתב בשו"ת אבני נזר (א"ח סי' רעב אות א) שכל שהמרחק ביניהם הוא פחות מארבעה טפחים אין אומרים גוד אסיק, משום שמחיצה צריכה להיות סמוכה לחלל ארבעה טפחים, וכשהמרחק בין הגגות פחות מארבעה טפחים, המחיצה אינה רואה חלל ארבעה ואין עליה שם מחיצה, ולא שייך לומר גוד אסיק. [ואולם, ראה במה שהובא לעיל סי' שעב ס"ק קט מהשערי ציון].

[משנ"ב ס"ק יט]

נקצין לה שניי כחל מקצין ומקצין (107).

(17) ואם אורך הגיפופים יותר מארבע אמות, כתב החזו"א (א"ח סי' פח ס"ק יא) שנוקטים להלכה כדעת הראשונים שאינם מתירים מדין נראה מבחוץ [שאף על פי שמתירים את הגדולה, משום שגוראה מבפנים מועיל דוא גם ביותר מר' אמות, אין אומרים שיועיל מדין מיעוט לקטנה], והקטנה אסורה אף אם כותליה אינם נכנסים לגדולה [וראה עוד בענין זה לעיל סי' שנה ס"ק צו].

[משנ"ב ס"ק כא]

ונקט לשון 'נפרץ' א"י הפע"ף (108).

(18) ולדבריו מדויק היטב לשון המשנה (עירובין צב, א) שהביאה ברישא את דין גג, ולא הזכירה בדין זה לשון נפרצה אלא יג גדול סמוך לקטן, הגדול מותר והקטן אסור, ובסיפא כשהביאה המשנה את דין חצר, לשון המשנה הוא יחצר גדולה שנפרצה לקטנה.

[שעה"צ ס"ק טו]

וקמו שכתבו א"ת מפרשים כבאורי המשנה (109) וכו', קא נש צליצבו מלמלה קחיצה (110).

(19) כן פירש הרמב"ם בפירוש המשנה. פירוש אחר כתב הריטב"א

